جام جم

ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه
۵

یکشنبه ۱۴ اسفند ۱۴۰۱ شماره ۶۴۴۶

نیم‌نگاهی به نمایش «فیش‌آباد»

جدال قهرمان در ناکجاآباد

۱۱

جوانان، اولویت اول تولیدات رسانه ملی

■ «جام جم» نقش الگویی حضرت علی‌اکبر(ع)، در آموزه‌های دینی را بررسی می‌کند

۸

سینما

به بهانه جشنواره فیلم مقاومت

مبارزه‌ای که مقاومت است

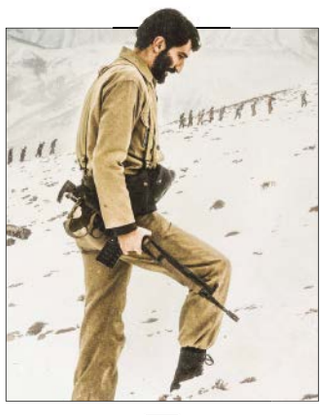

۱۰

فرهنگ

در گفت‌وگو با کارگردان نمایش «تاناکورا» مطرح شد:

متمرکز بر مسائل روز با رویکرد تاریخی

۱۱

رسانه

گفت‌وگوی «جام جم» با مدیر ساترا و برخی از معاونانش

«رصتا» جلوه حکمرانی هم‌افزا

۶

سبک زندگی

بررسی نقش اسباب‌بازی در رشد کودکان

اسباب‌بازی به شرط همبازی

۱۲

زاویه دید

امیر اثباتی | طراح صحنه و لباس

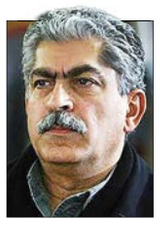

صیانت از حقوق دست‌اندرکاران حرفه‌ای سینما

خانه سینما بزرگ‌ترین نهاد صنفی سینماگران ایران است که به‌عنوان متولی مدیریت بر مسائل صنفی سینما روزهای پرچالشی را گذراند و البته پیش‌رو دارد. منوچهر شاهسواری، مدیرعامل پیشین خانه سینما روزهای نخست شهریور استعفا داد و با انتخاب هیات مدیره جدید، ریاست هیات مدیره به محمدمهدی عسگرپور سپرده شد. در واقع حدودا شش ماهی خانه سینما بدون مدیرعامل بود تا این‌که مرضیه برومند، فیلمساز باسابقه سینما، تلویزیون و تئاتر به‌عنوان مدیرعامل آن انتخاب شد؛ چهره‌ای که خوشبختانه از محبوبیت عمومی نیز برخوردار است.

مرضیه برومند تجارب ارزشمندی در عرصه فرهنگ و هنر دارد. انتخاب ایشان در این سمت را انتخابی بسیار شایسته، بجا و هوشمندانه می‌دانم و امیدوارم این انتخاب زمینه بهبود وضعیت جامعه سینماگران را فراهم آورد.

مدیرعامل خانه سینما، اجراکننده تصمیمات هیات‌مدیره است و با پیشینه قوی‌ای که مرضیه برومند دارد، انتظار می‌رود سیاست‌ها و مسیر اجرایی مصوبات خانه سینما را به نحو مطلوبی جلو ببرد.

اجرای ایده‌ها و سیاست‌گذاری‌های جدید طبعا نیازمند فردی مسئول و متعهد در جایگاه مدیریت است. خانه سینما در ادوار مختلف درگیر مسائل کلی و مقطعی مرتبط با سینما و سینماگران بوده و مدیرعامل مسئول است که با چاره‌اندیشی و استفاده از نظرات اعضا به ایده‌های راهبردی مشخص برای حل مشکلات برسد.

خانه سینما نیازمند تجدیدنظر در رویکرد خود نسبت به مجموعه مسائل و اهداف مندرج در اساسنامه است. قطعا با حفظ و ادامه رویه فعلی نمی‌توانیم از عهده مسائل و چالش‌هایی که خانه سینما با آن روبه‌روست برآییم. بنابراین خانه سینما با توافق تمام اعضایش باید رویکرد مشخص و متفاوتی نسبت به دوره‌های پیشین اتخاذ کند.

بر این اساس مسأله بودجه و اختصاص بودجه بیشتر به خانه سینما مشکل اصلی این نهاد صنفی نیست، چرا که این نهاد باید به تعریف دقیق‌تر و روشن‌تری نسبت به خودش برسد. خانه سینما یک نهاد غیردولتی است و باید تعاملات روشنی با مسئولان دولتی سینما داشته باشد. همچنین با توجه به تعدد و تکثر اصناف در خانه سینما باید به مناسبات درون‌گروهی‌مان هم بیشتر بپردازیم.

امیدوارم با ترکیب جدید هیات‌مدیره خانه سینما و حضور مرضیه برومند به‌عنوان مدیرعامل آن به اهداف روشنی برسد که اصلی‌ترین آن از نظر من حفظ استقلال خانه سینماست. کما این‌که اساسنامه خانه سینما درباره ماهیت آن به‌صراحت اعلام می‌کند که خانه سینما مؤسسه‌ای مستقل و غیردولتی متشکل از تشکل‌های صنفی و هنری صنعت سینمای جمهوری اسلامی ایران است که به‌عنوان جامعه اصناف سینمای ایران و تحت نظارت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی فعالیت می‌کند. براساس این اساسنامه، هدف اصلی این مؤسسه حفظ و صیانت از حقوق مادی و معنوی دست‌اندرکاران حرفه‌ای در امر تولید، توزیع و نمایش هنر- صنعت سینماست که امیدوارم روز به روز بیشتر محقق شود.

گزارش

از خونه مادربزرگه تا خانه سینما

آیا مرضیه برومند می‌تواند به اوضاع آشفته خانه سینما سروسامان دهد؟

امید رحمانی
گروه فرهنگ و هنر

انتخاب مرضیه برومند به عنوان مدیرعامل خانه سینما با توجه به محبوبیت و سابقه کار اجرایی‌اش، امیدوارکننده است اما بزرگ‌ترین نهاد صنفی سینماگران ایران به قدری در این چند سال اخیر حاشیه و عملکرد ضعیفی داشته که توقعات از برومند برای برون رفت از این وضعیت و رضایتمندی اهالی سینما و اعضای صنوف مختلف، خیلی بالاست و نیاز به زمان و برنامه‌ریزی مناسب و هدفمند دارد. خانه سینما که اواخر دهه ۶۰ با هدف بهبود وضعیت رفاهی و صنفی شاغلان سینما بنیان‌گذاری شد، با وجود برخی اقدامات مثبت در مقاطعی، چندان نتوانسته اهداف موردنظر را در اساسنامه خود عملی کند. حفظ و صیانت از حقوق مادی و معنوی دست اندرکاران سینما، ایجاد امنیت شغلی، تامین اجتماعی، ارتقای سطح آموزشی و مهارت حرفه‌ای دست‌اندرکاران سینمای ایران آن‌طور که باید تحقق پیدا نکرد و به خصوص درباره مورد دوم یعنی ایجاد امنیت شغلی خانه سینما فرسنگ‌ها با نقطه مطلوب فاصله دارد و خانه‌نشینی و بیکاری بسیاری از اهالی سینما به‌ویژه در دوران کرونا و بعد از آن شغل و حتی معاش سینماگران را تهدید کرد و خانه سینما در عمل نتوانست باری از روی دوش آنها بردارد و فضا را برای فعالیت بدون دغدغه بیشتر اهالی سینما فراهم کند. مصاحبه‌های پر از نقد و گلایه سینماگران در چند ماه اخیر نسبت به عملکرد ضعیف خانه سینما، روایتی تکراری و فرسایشی است و مدیران این نهاد، پاسخ قانع کننده‌ای برای آن ندارند. در چنین شرایطی بحث فعالیت تعداد محدود و مشخصی از بازیگران و عوامل فنی، پای معضل تبعیض را هم پیش می‌کشد که باز هم یکی از مهم‌ترین دلایل آن به مدیریت خانه سینما برمی‌گردد که نتوانسته سازوکار عادلانه‌ای را در این زمینه در سینما فراهم کند و در جهت امنیت شغلی جماعت کثیر سینماگران بکوشد.

سیاسی بازی

خانه سینما در چند سال اخیر به‌جای رفع نیازهای صنفی، بیشتر دست به صدور بیانیه زده، وارد بازی‌های سیاسی شده و در جایگاه یک اپوزیسیون ظاهر شده است. مدیران خانه سینما در وضعیت عادی، نشانی از نهادی صنفی در جمهوری اسلامی ایران ندارند و در بزنگاه‌های اجتماعی هم به‌جای دعوت به آرامش طیف‌های مختلف سینما با صدور بیانیه و بازی در زمین دشمن، بیشتر باعث دامن زدن به التهابات می‌شوند.

این خوش‌رقصی‌های مسئولان خانه سینما برای جریان برانداز و رسانه‌های معاند، تقریبا همیشه مسبوق به سابقه بوده اما در این چند سال اخیر شدت بیشتری گرفته و آنها سعی می‌کنند با بهانه‌هایی چون همراهی با مردم از آب گل آلود قدرت ماهی بگیرند. این بازی قدرتی یا دست‌کم میل و ادای آن، فقط مربوط به عرض اندام سینمایی در موقعیت‌های حساس اجتماعی نیست و مدیران خانه سینما حتی در درون هم وارد رقابتی سهم خواهانه می‌شوند و برای ضربه زدن به یکدیگر و حذف رقبای صنفی دریغ نمی‌کنند. جریان استعفاهای مدام، حواشی انتخابات خانه سینما، ایرادات قانونی و اختلافات جدی نمایندگان صنوف با یکدیگر در همین سالی که رو به پایان است، همه نشان از سست بنیادی بزرگ‌ترین نهاد صنفی سینماگران ایران دارد. همه این موضع‌گیری‌های سیاسی و بیانیه‌های بیهوده و بازی قدرت درحالی به تنها خروجی خانه سینما در این چندسال تبدیل شده که این نهاد از وظایف ذاتی خود در بهبود وضع سینماگران غافل است و کمتر سینماگری است که از عملکرد خانه سینما رضایت داشته باشد. شاه‌نشینان خانه سینما که بی‌اعتنا به نیازهای اکثریت جامعه صنفی و سینمایی مشغول بازی قدرت هستند، حتی این اواخر هم از ادا و اصول‌های روشنفکرانه‌شان برای توجیه جریان سیاسی و مشروعیت بخشیدن به خانه‌های پوشالی خود دست برنمی‌دارند. یکی از نمونه‌های بارز و متاخرش همین برگزاری نشست‌های بازیابی مدیران خانه‌های سینما، تئاتر و موسیقی در خانه هنرمندان باعنوان «مداخله نهادهای هنری در صورت‌بندی امروز و فردا» است. یکی دیگر از مصادیق ضدسینمایی خانه سینما همین تحریم اخیر جشنواره فیلم فجر به‌عنوان مهم‌ترین رویداد سینمایی ایران است که البته همچون تحرکات ناکام اجتماعی- سیاسی با شکست مواجه شد و با حضور باشکوه مردم و اهالی رسانه راه به جایی نبرد. خانه سینما که با صدور بیانیه‌هایی حتی به سهم خود آتش بیار معرکه هم بود به جای این‌که در این موقعیت حساس و طبق وظیفه ماهوی و ذاتی خود فضا را برای فعالیت شغلی اعضایش فراهم کند در عملی متقابل با رسالت و اساسنامه‌اش، پشت تحریم هم درآمد. آیا می‌توان به چنین نهاد و مدیرانی که بیکاری و خانه‌نشینی اعضایش کوچک‌ترین اهمیتی برای آن ندارد و حتی آنها را تشویق به تحریم و عدم فعالیت صنفی می‌کند، امید داشت و دل بست؟ در چنین وضعیتی با گلایه پشت گلایه مواجه می‌شویم که البته مدیران خانه سینما در این چند سال نشان دادند گوش شنوایی برای آنها ندارند یا با بی‌اعتنایی و عملکردی ضدصنفی، این انتقادات مکرر را نشنیده می‌گیرند.

> **محبوبیت مرضیه برومند و قاطعیت او در پیشبرد مسائل می‌تواند جزو برگ‌های برنده انتخاب او در مدیرعاملی خانه سینما باشد**

این مرور مختصر، تنها بخشی از گلایه‌های بی‌پایان و بی‌جواب اهالی سینماست؛ یادمان نمی‌رود که حسن زاهدی، صدابردار پیشکسوت سینما در خصوص تخلفات آشکار در نحوه انتخابات هیأت‌مدیره خانه سینما و انفعال مدیران نسبت به این اتفاق و از سوی دیگر وضعیت وخیم معیشتی، رفاهی و صنفی سینماگران گفته بود: «برخی نهادهای غیرصنفی مانند موسسه هنرمندان پیشکسوت و صندوق اعتباری هنر برای رفاه سینماگران بیشتر از خانه سینما تلاش می‌کنند و در مورد خانه سینما فقط می‌توانم بگویم خانه از پای‌بست ویران است و با تغییر این مدیر و آن مدیر هم قرار نیست مسأله‌ای حل و دردی از سینماگران درمان شود.» مدیران خانه سینما فارغ از بی‌قیدی نسبت به وظایف ذاتی خود، حتی از اقدامات انسانی و اولیه هم نسبت به همکاران و اعضای‌شان دریغ می‌کنند. نمونه‌اش گلایه‌آفرین عبیسی، بازیگر پیشکسوت است که مدتی قبل گفته‌بود: «مدیران خانه سینما حتی یک بار در اوج بیماری و روزهای سخت یادی از من نکردند؛ مشخص است که کسی به یاد سینماگران نیست و به فریاد آنها نمی‌رسد! ما چه توقعی می‌توانیم داشته باشیم وقتی اصلا ما را نمی‌بینند و توجهی به ما ندارند؟ برای ما که اصلا برای مدیران مهم نیستیم چه فرقی می‌کند چه کسی مدیر این نهاد و آن نهاد می‌شود؟ هر کس می‌آید فقط دنبال منافع خودش است و بس!»

مرتضی پورصمدی، فیلمبردار کهنه‌کار سینمای ایران هم از جمله گلایه‌مندان از خانه سینماست. او هم مدتی قبل نسبت به انفعال و ناکارآمدی مدیران خانه سینما هشدار داده و گفته‌بود: «گویا هیچ عزم و اراده جدی برای حل مشکلات خانه سینما وجود ندارد که اگر این عزم و اراده از سوی دست‌اندرکاران خانه سینما، مدیران وزارت ارشاد و وزارت کار وجود داشت، ما امروزه شاهد این همه تشتت و خلأ در خانه سینما نبودیم و به جای رسیدگی به این درگیری‌های کاذب فکری برای رفع مشکلات متعدد اهالی سینما می‌شد.» سیدضیاء هاشمی، رئیس جامعه صنفی تهیه‌کنندگان هم که دوره‌ای از سال ۸۳ تا ۸۵ مدیرعامل خانه سینما بود، در سال‌های اخیر از منتقدان این نهاد است. او هم پیشتر در اظهارنظری گفته‌بود: «ما باید خانه سینما را به مسیر واقعی خودش برگردانیم. طرح مسائل و مطالبه‌گری از خانه سینما به خصوص در حوزه‌های معیشتی و رفاهی موضوعی است که در این آشفته بازار به کل فراموش شده؛ این از اولویت‌ها و انتظارات همه سینماگران از مدیران و گردانندگان خانه سینماست.»

و اما برومند

مرضیه برومند را به عنوان کارگردانی توانا و خوش قریحه به ویژه در زمینه فیلم و سریال‌سازی برای کودکان و نوجوانان می‌شناسیم. این هنرمند که کارهای عروسکی موفق و ماندگاری را کارگردانی کرد، سابقه مدیریتی و کار اجرایی و دبیری جشنواره را هم دارد و همین یکی از نقاط قوت او به عنوان مدیرعامل جدید خانه سینماست. به جز این، شناخت خوب و متقابلی که او و اهالی سینما از یکدیگر دارند، در ترکیب با محبوبیت برومند و برش و قاطعیت او در پیشبرد مسائل می‌تواند جزو برگ‌های برنده انتخاب او در این مسئولیت باشد و امیدواری‌ها را برای مطالبه‌گری، برقراری عدالت صنفی و رفع مشکلات شغلی و معیشتی افزایش دهد.

نکته انتخاب یک خانم سینماگر که برای اولین بار در این مسئولیت انجام وظیفه می‌کند هم در تطابق کامل با زمانه و تغییرات اجتماعی سال‌ها و ماه‌های اخیر است و می‌تواند اثرات مثبت روحی روانی هم در فضای ملتهب و آشفته سینما داشته باشد. با این حال می‌دانیم برومند با توجه به ویرانه‌های خانه سینما کار بسیار سختی برای حل مشکلات پیش رو دارد.